

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYCZNY
„BĄDŹMY RAZEM”

REALIZOWANY W LATACH 2011 – 2016
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 80 W GDANSKU

Spis treści

- I. Uwagi wstępne
- II. Założenia programu
- III. Cele programu
- IV. Oddziaływania profilaktyczne
- V. Ewaluacja programu
- VI. Załączniki

Podstawy prawne:

- rozporządzenie MENiS z dnia 31.01.2003 roku w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. (Dz. U. z 2003 r. Nr 26, poz. 226),
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 1 , poz. 209 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 230 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198),
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (Dz. U. z 1990 r. Nr 30, poz. 179 z późniejszymi zmianami),
- zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1977 roku w sprawie form i metod działań Policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z dnia 15 stycznia 2009r. Nr 4, poz. 17)

I. Uwagi wstępne

Tworzeniu *Programu profilaktyki szkolnej* towarzyszyło przekonanie, że

- Profilaktyka jest ochroną człowieka przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Obejmuje eliminację lub redukcję czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących.
- Szkoła jest miejscem realizacji profilaktyki pierwszorzędowej, skierowanej do grupy niskiego ryzyka.
- Profilaktyka pierwszorzędowa polega na promowaniu zdrowego stylu życia zapobieganiu zagrożeniom, w szczególności na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z wymogami życia.
- *Program profilaktyki szkolnej* to ogół działań chroniących dzieci przed zakłóceniami w rozwoju oraz działań interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń.
- *Program profilaktyki szkolnej* obejmuje działania podejmowane w trakcie realizacji programów nauczania i *Programu wychowawczego szkoły*, gdy realizowane są ogólne zadania szkoły, a także działania specyficzne dla profilaktyki.
- Program profilaktyczny jest oparty na Statucie Szkoły, podstawie programowej, obowiązujących procedurach postępowania w sytuacjach kryzysowych

STRUKTURA ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Rada Pedagogiczna

- określa zadania w zakresie profilaktyki,
- określa zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych,
- dokonuje analizy działalności profilaktycznej.

Nauczyciele

- współpracują z wychowawcami klas w realizacji zadań profilaktycznych,
- wykonują zalecenia zawarte w orzeczeniach wydanych przez PPP,
- doskonalą kwalifikacje i zdobywają nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych.

Wychowawca klasy

- integruje zespół klasowy,
- dba o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie,
- wyposaża uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- realizuje zadania w zakresie profilaktyki we współpracy z rodzicami uczniów.

Pedagog szkoły

- monitoruje pracę wychowawców klas w zakresie profilaktyki,
- diagnozuje oczekiwania uczniów i rodziców w zakresie profilaktyki,
- współpracuje z podmiotami szkoły oraz instytucjami wspomagającymi działania z zakresu profilaktyki,
- inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w *Programie szkolnej profilaktyki*.
- rozpoznaje indywidualne potrzeby uczniów oraz analizuje przyczyny niepowodzeń szkolnych,

- określa formy i sposoby udzielania uczniom, w tym uczniom z wybitnymi uzdolnieniami, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb,
- organizuje i prowadzi różne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
- podejmuje działania profilaktyczno-wychowawcze wynikające z *Programu wychowawczego szkoły* i *Programu profilaktyki szkolnej* w stosunku do uczniów, z udziałem rodziców i nauczycieli,
- wspiera działania opiekuńczo-wychowawcze nauczycieli, wynikające z *Programu profilaktyki szkolnej*.

Organy współpracujące ze szkołą:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 4,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (Filia nr 4),
- V Komisariatu Policji ,
- Straż Miejska,
- Parafia Św. Brata Alberta,
- Klub Osiedlowy „Maciuś I”,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gdański Ośrodek Kultury Fizycznej,
- Stowarzyszenie „Pomost”,
- Sąd Rejonowy, Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- Ośrodek Terapii Dzieci i Młodzieży,
- Ośrodek Promocji Zdrowia i Sprawności Dziecka (6 – letniego),
- Poradnia Nerwic
- Centrum Interwencji Kryzysowej
- Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Gdańsku

Rada Rodziców

- opiniuje *Program profilaktyki szkolnej*,
- analizuje i diagnozuje opinie rodziców na temat profilaktyki,
- współpracuje z Radą Pedagogiczną, wicedyrektorem i Samorządem uczniowskim

Rodzice

- przedstawiają Radzie Rodziców opinie na temat profilaktyki,
- korzystają z pomocy i wsparcia ze strony pedagoga i szkolnej służby zdrowia w zakresie profilaktyki,
- wnioskuje do odpowiednich organów i instytucji w sprawach kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.

Organ prowadzący

- decyduje o zatrudnieniu i wymiarze czasu pracy pedagoga, psychologa i logopedy,
- współuczestniczy w wyposażeniu szkoły w pomoce dydaktyczne, środki niezbędne do realizacji *Programu*.

ZASADY ODDZIAŁYWAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Bezpieczeństwo uczestników

- respektowanie podmiotowości uczestników,
- poszanowanie ich godności i indywidualności,
- ochrona prywatności i zapewnienie dyskrecji,
- uwzględnienie wieku i poziomu rozwoju uczestników,
- uwzględnienie systemu wartości i stopnia wrażliwości uczestników,
- realizatorzy działań profilaktycznych powinni posiadać przygotowanie pedagogiczne.

Adekwatność oddziaływań

- działania profilaktyczne powinny być maksymalnie dostosowane do potrzeb i problemów odbiorców oraz mieć wyraźnie określonego adresata.

Skuteczność

- działania powinny być zgodne z aktualnym stanem wiedzy z dziedziny, której dotyczą,
- działania powinny wykorzystać wiedzę dotyczącą sprawdzonych strategii, form i metod oddziaływania,
- działania powinny uwzględnić wiedzę z zakresu psychologii rozwojowej.

Rzetelność

- informacje powinny być rzetelne,
- informacje powinny być dostosowane do poziomu rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego adresata, do jego możliwości percepcyjnych,
- informacje powinny uwzględniać poziom już posiadanej wiedzy (zbyt wczesne wkraczanie z informacjami na temat zagrożeń może podsuwać pomysły na niepożądane zachowania),
- informacje powinny być rzeczowe (odwoływanie się do emocji, np. straszenie, może powodować obronne odrzucanie zagrażających informacji lub też pobudzać ciekawość),
- informacje dotyczące zagrożeń nie powinny być zbyt szczegółowe (aby nie stanowiły instruktażu nieprawidłowych zachowań).

Rozpoznanie czynnika ryzyka

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych i związanych z nim szkód.

Na podstawie obserwacji środowiska szkolnego rozpoznano następujące problemy:

1. agresja i przemoc (walka o dominację na terenie szkoły, drobne bójki, zaczepki),
2. uzależnienie od mediów,
3. brak dyscypliny i niska kultura języka ojczystego
4. brak kontaktu z rodzicami uczniów,
5. brak motywacji do nauki, niskie potrzeby edukacyjne,
6. kradzieże

II. Założenia programu

Program adresowany jest do uczniów klas 0–VI szkoły podstawowej. Program zakłada pracę nad całością osobowości ucznia z uwzględnieniem sfery psychicznej, fizycznej i duchowej.

ZADANIA PROFILAKTYKI SZKOLNEJ

1. Dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie racjonalnego wyboru poprzez działania asertywne.
2. Pomoc w kształtowaniu ważnych umiejętności społecznych i psychologicznych.
3. Rozwijanie możliwości podejmowania działań alternatywnych poprzez zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną.
4. Reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy.
5. Pomoc w organizowaniu kontaktu z rodzicami w sytuacjach problemowych.
6. Motywowanie do podjęcia leczenia, terapii.

METODY PRACY

- **podająca:** uczenie się przez słuchanie,
- **problemowa:** uczenie się przez oddziaływanie,
- **eksponująca:** uczenie się przez przeżywanie.

FORMY PRACY

- zajęcia warsztatowe zawierające elementy dyskusji, „mini wykładu*’, burzy mózgów, pracy w małych grupach,
- psychodrama,

- sesje integracyjne,
- projekcja filmów,
- pogadanki,
- zajęcia edukacyjne dla rodziców ,
- szkoleniowe rady pedagogiczne.

SPODZIEWANE EFEKTY

- zmniejszenie liczby zachowań ryzykownych podejmowanych przez dzieci,
- zmniejszenie ilości zachowań agresywnych,
- zwiększenie poziomu integracji zespołów klasowych,

STRATEGIA DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

- systematyczne rozpoznawanie i diagnoza potrzeb środowiska uczniów,
- bieżąca diagnoza rzeczywistych problemów dzieci na terenie szkoły,
- systematyczna realizacja programu profilaktycznego przez wychowawców na poziomie klasy ,
- kontynuowanie zajęć przez kolejne lata, dostosowane do poziomu i tematyki, wiedzy oraz umiejętności posiadanej przez uczniów.

III. Cele programu

Cel główny:

- bezpieczeństwo jako uniwersalna wartość umożliwiająca rozwój we wszystkich sferach życia.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie umiejętności komunikacyjnych,
- doskonalenie umiejętności obrony własnych granic, bez agresji i uległości, ćwiczenie zachowań asertywnych,
- kształcenie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach (rozwiązywanie problemów i sytuacji konfliktowych, umiejętności mediacji i negocjacji),
- budowanie poczucia własnej wartości,
- rozwijanie związków z grupą społeczną,
- rozwijanie dojrzałej odpowiedzialności,
- rozpowszechnianie prawdziwych i rzetelnych informacji o skutkach używania substancji uzależniających,
- umożliwianie wczesnego rozpoznawania, diagnozowania oraz rozwijania strategii przeciwdziałania uzależnieniom,
- kształtowanie umiejętności dbania o własne zdrowie (higiena, żywienie, odpowiedni ubiór, uprawianie sportu, bezpieczne zabawy),
- docenianie znaczenia wzajemnej pomocy,
- dostrzeganie różnic i podobieństw między ludźmi (problemy okresu dojrzewania).

IV. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE

Czynniki ryzyka	Zadania	Sposoby realizacji	Odpowiedzialny	Klasa
<p>Środowisko społeczne i normy w nim występujące promujące dane wzorce zachowań</p> <ul style="list-style-type: none"> - negatywne wzorce w mediach - niski poziom kultury prawnej 	<ul style="list-style-type: none"> - uczyć krytycznego stosunku do mediów - podnieść poziom świadomości i kultury prawnej uczniów i rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia wychowawcze nt. roli mediów w kształtowaniu wzorców zachowań - prelekcje nt. prawnych aspektów przestępczości wśród nieletnich 	<p>wychowawcy klas, wychowawcy świetlicy</p> <p>Straż Miejska pedagog</p>	<p>I–VI</p> <p>IV - VI</p>
<p>Modelowanie negatywnych zachowań w domu i w szkole</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak dyscypliny na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> - podnieść umiejętności i wiedzę nauczycieli w zakresie dyscyplinowania 	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty w ramach WDN-u 	<p>wicedyrektor</p>	<p>wg potrzeb</p>

<p>- brak kontaktu z rodzicami uczniów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - respektować normy poprawnego zachowania na lekcjach - nawiązać kontakt z domem rodzinnym ucznia (w przypadku jego braku) zwiększyć częstotliwość kontaktu z domem rodzinnym ucznia 	<ul style="list-style-type: none"> - ustalenie norm prawidłowego zachowania na lekcjach (kontrakt z klasą) - wezwania przez szkołę - indywidualne spotkania z rodzicami (obowiązkowo dotyczy przypadków negatywnych zachowań ucznia) 	<p>wychowawcy klas, wychowawcy świetlicy, nauczyciele</p> <p>wychowawcy klas, pedagog;</p>	<p>wg potrzeb</p> <p>wg potrzeb</p>
<p>- stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podnieść stan wiedzy pedagogicznej i psychologicznej rodziców - poszerzyć zakres form pomocy pedagog.-psychol. dla rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty dla rodziców rozwijające umiejętności wychowawcze 	<p>wychowawcy klas, pedagog</p>	<p>rodzice klas 0 –VI</p>
<p>- brak poszanowania dla norm prawnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> - egzekwować przestrzeganie prawa wewnątrzszkolnego 	<ul style="list-style-type: none"> - aktualizować zapisy prawa wewnątrzszkolnego - stosować statutowy system nagród i kar 	<p>pedagog</p> <p>wychowawcy klas dyrekcja</p>	<p>kadra pedagogiczna;</p>

<p>Grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne</p> <p>- przemoc i agresja</p>	<p>- zintegrować zespoły klasowe</p> <p>- ograniczyć zjawisko przemocy i agresji wśród uczniów</p> <p>- dostarczyć uczniom wiedzę nt. sposobów radzenia sobie z emocjami, stresem i zagrożeniem</p>	<p>- obowiązkowe zajęcia integrujące zespoły klasowe</p> <p>- przedsięwzięcia służące integracji zespołów uczniowskich (wycieczki, biwaki, wspólne teatrzyki, prace wolontariatu)</p> <p>- diagnoza miejsca oraz sytuacji występowania przemocy i agresji w szkole</p> <p>- zajęcia wychowawcze nt. kształtowania prawidłowych postaw oraz ćwiczenia umiejętności zachowania się w sytuacji stresu, frustracji oraz zagrożenia</p>	<p>pedagog, wychowawcy klas, wychowawcy świetlicy</p> <p>pedagog, wychowawcy klas, wychowawcy świetlicy</p> <p>nauczyciele przedmiotów, wychowawcy klas</p>	<p>0 - VI</p> <p>0 – IV</p> <p>I – VI</p>
---	---	--	---	---

<p>Słabe wyniki w nauce</p> <p>- brak motywacji do nauki</p>	<p>- aktywizacja uczniów</p>	<p>- metody aktywizujące w pracy z uczniami</p> <p>- nowe oferty zajęć pozalekcyjnych zgodnie z zainteresowaniami uczniów</p>	<p>nauczyciele przedmiotów, wychowawcy klas</p>	<p>IV–VI</p>
<p>- niska samoocena uczniów</p>	<p>- wzmacniać samoocenę uczniów</p>	<p>- zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną (społeczną, charytatywną, artystyczną itp.)</p> <p>- motywowanie w systemie oceniania</p> <p>- nagradzanie uczniów za rzeczywiste osiągnięcia i umiejętności</p>	<p>nauczyciele przedmiotów, wychowawcy klas, pedagog</p>	<p>I–VI</p>
<p>- poziom absencji na</p>	<p>- ograniczać rozmiary</p>	<p>- tworzenie zespołów wyrównawczych</p> <p>- monitoring absencji uczniów w szkole</p> <p>- organizacja zespołów</p>	<p>dyrekcja, wychowawcy klas, pedagog</p>	<p>I - VI</p>

<p>zajęciach w szkole</p>	<p>absencji uczniów na lekcjach</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznać problemy rozwojowe uczniów 	<p>wychowawczych dla uczniów z wysoka absencją</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspomaganie rodziców w nawiązaniu kontaktów z PPP w kwestiach orzecznictwa - aktualizacja rejestru uczniów posiadających orzeczenia i opinie PPP, monitorowanie realizacji zaleceń 	<p>wychowawcy klas, pedagog</p>	<p>uczniowie i rodzice klas I–VI</p>
<p>Brak celów życiowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak umiejętności radzenia sobie z trudami życia 	<ul style="list-style-type: none"> - budować system wartości - ukazywać alternatywne sposoby organizowania życia 	<ul style="list-style-type: none"> - lekcje wychowawcze nt. przyjaźni, miłości, szczęścia rodzinnego wartości najbardziej cenionych przez dzieci - uczestnictwo dzieci w praktykach religijnych dla dostarczenia wiedzy o wartościach uniwersalnych - organizacja różnych formy zajęć pozalekcyjnych po 	<p>wychowawcy klas, nauczyciel wychowania do życia w rodzinie</p> <p>katecheci</p> <p>nauczyciele przedmiotów we</p>	<p>I–VI</p>

Szkolny program profilaktyki – Szkoła Podstawowa Nr 80 w Gdańsku

		rozpoznaniu zapotrzebowania na nie wśród dzieci - propagować uczestnictwo w akcjach charytatywnych	współpracy z wychowawcami klas nauczyciele	
Dostęp do środków i substancji psychoaktywnych - palenie i picie	- dostarczyć uczniom i ich rodzicom wiedzę nt. konsekwencji stosowania używek	- zajęcia psychoedukacyjne nt. zagrożeń uzależnieniami i profilaktyki uzależnień - zajęcia biblioterapii	wychowawcy klas, Straż Miejska biblioterapeuta	IV - VI I i VI
Niewłaściwe nawyki zdrowotne - żywieniowe	- dostarczyć uczniom wiedzy nt. prawidłowego żywienia	- zajęcia nt. prawidłowego żywienia - Dzień Zdrowia - konkursy - wystawy - uczestnictwo w programie „Owoce w szkole”	nauczyciele wychowawcy pedagog	0 – VI
- higieniczne	- dostarczyć uczniom wiedzy	- zajęcia edukacyjne nt.	pielęgniarka	0 - VI

	nt. prawidłowych nawyków higienicznych	prawidłowych nawyków higienicznych - udział w programach: „Między nami kobietkami”, „Biały ząbek”	nauczyciele przedstawiciele firm pedagog	
Niska świadomość zagrożeń środowiskowych				
- nieprawidłowe zachowania dzieci na drodze	- wskazywać uczniom prawidłowe zachowania w ruchu drogowym	- programy dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego	Straż Miejska nauczyciele	0 –III
- patologiczne zachowania osób dorosłych	- uwrażliwiać na zagrożenia wynikające z patologicznych zachowań osób dorosłych	- zajęcia edukacyjne (np. niebezpieczny dotyk)	pedagog specjaliści nauczyciele	IV – VI
- niska świadomość zagrożeń	- uczyć bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku	- pogadanki, warsztaty nt. bezpieczeństwa podczas wakacji i ferii zimowych	nauczyciele wychowawcy	0 –VI
Niska świadomość ekologiczna				
	- kształtować właściwe zachowania proekologiczne	- lekcje poświęcone tematyce ekologicznej (segregacja śmieci, zanieczyszczenie środowiska, opieka na zwierzętami)	nauczyciele wychowawcy	0 –VI

V. Ewaluacja programu

Ocena efektów realizacji *Programu profilaktyki szkolnej*, obok bieżącego monitorowania dokonuje się w trakcie końcowo rocznych posiedzeń Rady Pedagogicznej. Wynikające z oceny wnioski, przekazywane są do wiadomości Rady Szkoły. Ocenie poddawane są następujące elementy:

- funkcjonowanie pomocy pedagogicznej,
- tematyka pedagogizacji rodziców uczniów,
- realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniach poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz poradni specjalistycznych,
- realizacja tematyki profilaktyki zawartych w planach pracy wychowawców klas,
- udział nauczycieli w formach zewnętrznego doskonalenia zawodowego z zakresu profilaktyki,
- problematyka profilaktyki w ramach WDN-u,
- innowacje i projekty wychowawcze w zakresie profilaktyki,
- realizacja programów profilaktycznych,
- realizacja programów psychoedukacyjnych,
- występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych,
- występowanie czynników chroniących.

Podstawę dla formułowania ocen realizacji *Programu profilaktyki szkolnej* stanowią: narzędzia stosowane w ramach wewnętrznego mierzenia jakości pracy: sprawozdania z realizacji planów, analizy, dane statystyczne, obserwacje, hospitacje, zapisy w dokumentacji, badania ankietowe, opinie i wnioski, zgłoszone innowacje i projekty działań, programy, scenariusze, itp.

VI. Załączniki

- Procedury postępowania w sytuacji szczególnego zagrożenia.
- Harmonogram programów profilaktycznych realizowanych w danym roku szkolnym.
- Ankiety ewaluacyjne.